

УДК 330.341

УПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ, СТВОРЕНОЇ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Т.В. Писаренко, канд. техн. наук,
Т.К. Куранда,
В.М. Євтушенко,
Н.І. Вавіліна

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність національних економік визначається ефективністю і динамічністю інноваційних процесів, рівнем розвитку наукоємного виробництва і темпами впровадження новітніх науково-технічних розробок. За існуючими оцінками, у розвинутих країнах 50 – 90% зростання ВВП відбувається завдяки інноваціям і технологічному прогресу. Особливо в період кризи інновації стають основним джерелом розвитку всіх секторів економіки і можливістю досягнення країною якісно нового технологічного рівня.

У сучасних умовах для України особливо важливим є те, що наукові дослідження, нові знання і технологічні новації можуть слугувати основою економічного зростання в умовах браку чи відсутності додаткових вкладень праці і капіталу, а однакові за обсягом інвестиції дають набагато більший ефект в умовах сприятливого інноваційного і наукового середовища. В економіці XXI ст. важливим фактором зростання продуктивності праці дедалі більше стають інновації у широкому сенсі – як оптимізація системи державного управління, виробничих процесів і як безпосереднє впровадження у виробництво нових технологій, виробів, послуг [1].

Аналіз публікацій за темою свідчить про велику кількість досліджень зарубіжних і вітчизняних учених у сфері управління науково-технічним потенціалом і впровадження результатів

наукових досліджень. Різні аспекти теоретичних і прикладних проблем використання результатів наукових досліджень (об'єктів інтелектуальної власності) розглядають у своїх роботах учені-економісти В.М. Геєць, Д.М. Черваньов, Л.К. Безчасний, Ю.М.Бажал, Г.І. Калитич, Б.А. Маліцький, В.П. Соловійов, Л.І. Федулова. Серед зарубіжних дослідників слід відзначити роботи Й. Шумпетера, Б. Санто, Б. Твісса, Р. Хафмаєра, Б. Лундвалла, С. Фрімана, Г. Менша, С.Ю. Глазьева та ін.

Однак, незважаючи на чисельність наукових праць, присвячених проблемам впровадження результатів наукових досліджень, теоретико-методологічні й практичні аспекти даної проблеми розглядаються здебільшого фрагментарно.

Метою статті є аналіз динаміки створення і впровадження науково-технічної продукції, отриманої за результатами наукових досліджень і розробок бюджетного фінансування.

Виклад основного матеріалу. Однією з головних причин уповільнених темпів інноваційного розвитку вітчизняної економіки є те, що результативність, якість функціонування і структура креативної частини національної інноваційної системи – сфери досліджень і розробок, освіти, винахідництва – не повною мірою відповідають потребам інтенсивного розвитку реального сектору економіки. З іншого боку, структурно відстала, технологічно низькоукладна вітчизняна економіка, а також система підприємництва, що

склалася під впливом нав'язаних Україні ззовні неоліберальних реформ, залишаються вкрай несприйнятливими для впровадження сучасних досягнень науки і технологічних інновацій [2; 3].

У зв'язку з цим, актуальним і своєчасним є проведення моніторингових досліджень щодо стану створення і впровадження науково-технічної продукції, отриманої за результатами наукових робіт, здійснюваних за рахунок бюджетного фінансування.

Аналіз проведено за відомостями, наданими головними розпорядниками бюджетних коштів (відповідно до вимог Порядку надання відомостей про основні результати виконання замовлення на проведення наукових досліджень і розробок, проектних і конструкторських робіт, заходи щодо забезпечення їхнього практичного застосування і про підсумки моніторингу впровадження наукової (науково-технічної) продукції, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22.12.2008 №1180 і зареєстрованого в Мін'юсті 20.01.2009 за № 33/16049), щодо стану впровадження у 2008 – 2010 рр. основних видів науково-технічної продукції – технологій, видів техніки, матеріалів, створених у 2008 р. в рамках виконання прикладних досліджень і розробок, проектів державних цільових науково-технічних програм і наукових частин державних цільових науково-технічних програм (ДЦНТП) і державного замовлення на розробку найважливіших новітніх технологій.

Прикладні дослідження і розробки базового фінансування (прикладні ДіР)

У структурі видатків держбюджету в 2008 р. обсяг фінансування прикладних ДіР становив 1309,04 млн. грн., у тому числі за загальним фондом – 983,84 млн. грн. і 325,2 млн. грн. – за спецфондом.

Кошти загального фонду розподілялися за головними розпорядниками бюджетних коштів так: понад 60% академіям наук і понад 35% – міністерствам. Обсяги спецфонду у структурі фінансування прикладних ДіР у цей період були більшими у міністерств – 55,3%.

Із 33 головних розпорядників, які фінансували прикладні ДіР за рахунок загального фонду держбюджету у 2008 р., технології створювалися в організаціях дев'яти міністерств і трьох академій. Кошти спецфонду на проведення прикладних ДіР мали 16 головних розпорядників (дев'ять міністерств, дві академії наук і п'ять інших замовни-

ків), за рахунок яких технології створювалися в організаціях п'яти замовників, у тому числі трьох міністерств і однієї академії.

Частка створених нових технологій у загальній кількості отриманої науково-технічної продукції за рахунок загального фонду становила 14,5%: у наукових установах міністерств – 13,1, академій наук – 20,3; за рахунок спецфонду – 14,7%, у тому числі в наукових установах міністерств – 12,6%, академій наук – 18,7; інших організацій 4,4% (рис. 1).

Майже 70% технологій створено за рахунок загального фонду в наукових установах міністерств; понад 56% – за рахунок спецфонду – науковими установами академій наук (рис.2).

Серед міністерств найбільш активно за рахунок загального фонду створювалися технології організаціями МОН; за кошти спецфонду – організаціями Міністерства аграрної політики (рис. 3).

Серед національних академій наук найбільше технологій за кошти загального фонду держбюджету створено організаціями Національної академії наук (рис. 4).

За рахунок коштів спецфонду у 2008 р. технології створювалися лише організаціями Національної академії наук (72 технології).

У 2008 – 2010 рр. упроваджено 388 технологій, створених у 2008р. за рахунок загального фонду, і 99 технологій, створених за кошти спецфонду, що відповідно становить 35,9 і 77,3% від кількості створених.

Аналіз динаміки впровадження свідчить, що переважна кількість створених технологій, як за рахунок загального фонду (понад 65%), так і за рахунок спецфонду (майже 62%), упроваджується саме в рік їхнього створення (рис. 5).

У 2008 р. за напрямом «Прикладні ДіР» науковими установами України було створено 1081 технологій, з них 388 було впроваджено у виробництво у 2008–2010 рр.

У цей період науковими установами національних академій наук упроваджено 72,2% від загальної кількості впроваджених технологій за напрямом «Прикладні ДіР» і 82,1% – від створених академіями. При цьому 100-відсоткове впровадження мали Національна академія медичних наук і Національна академія аграрних наук. Організації Національної академії наук упровадили 58,5% створених технологій (табл. 1).

Найбільшу кількість створених у 2008 р. технологій мало Міністерство освіти і науки, однак

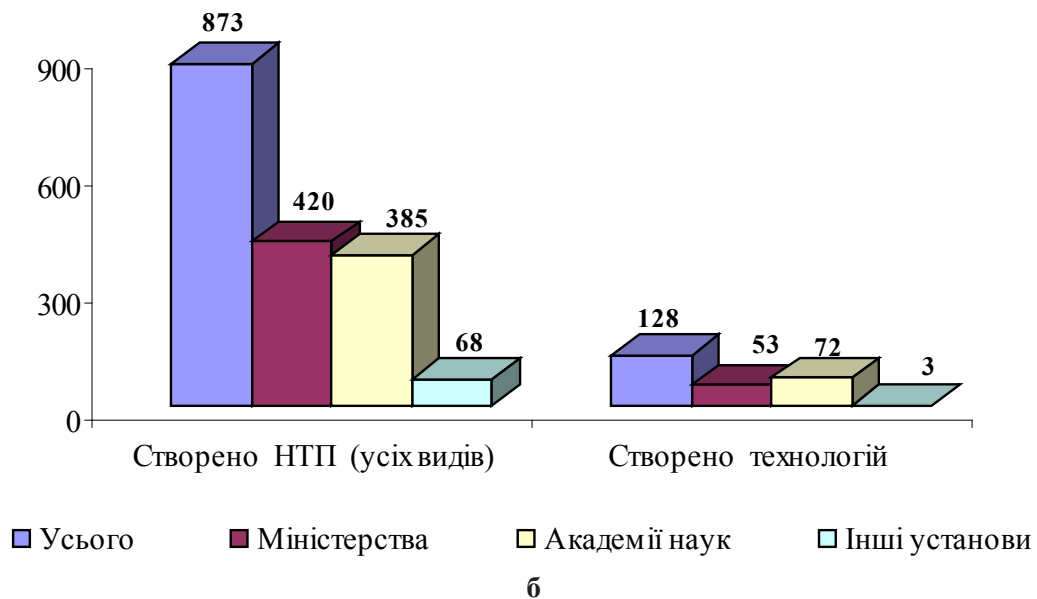
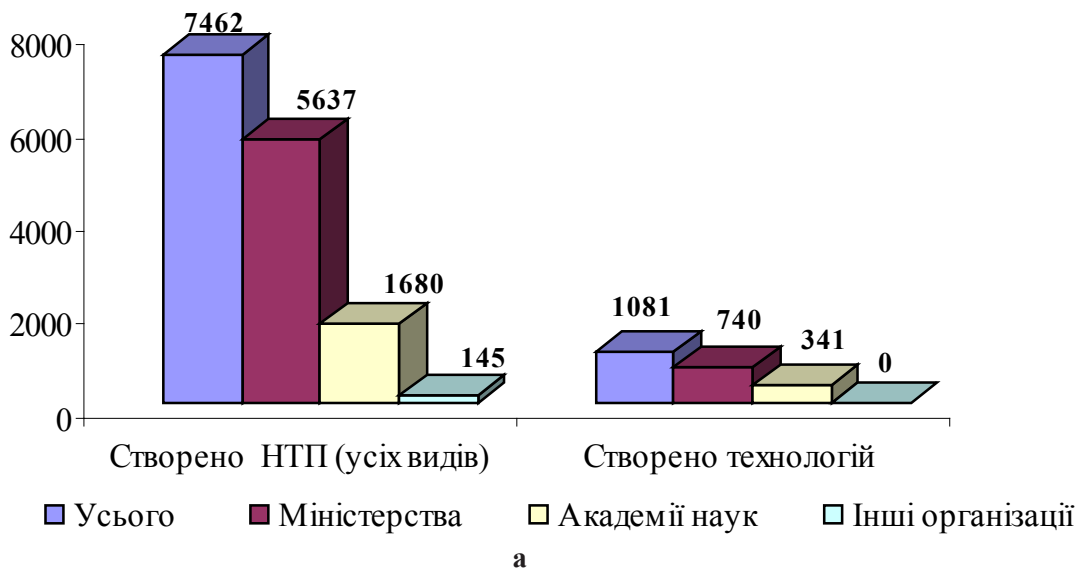

Рис. 1. Розподіл створених у 2008 р. НТП і технологій за групами головних розпорядників:
а – за рахунок загального фонду; б – за рахунок спецфонду, од.

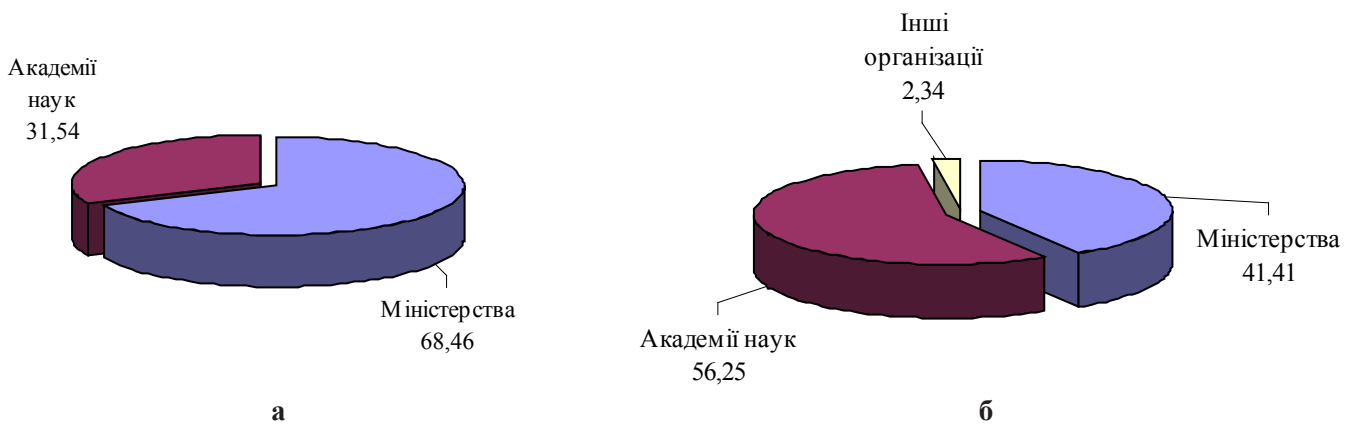

Рис. 2. Питова вага груп головних розпорядників у створенні технологій у 2008 р.:
а – за рахунок загального фонду; б – за рахунок спецфонду, %

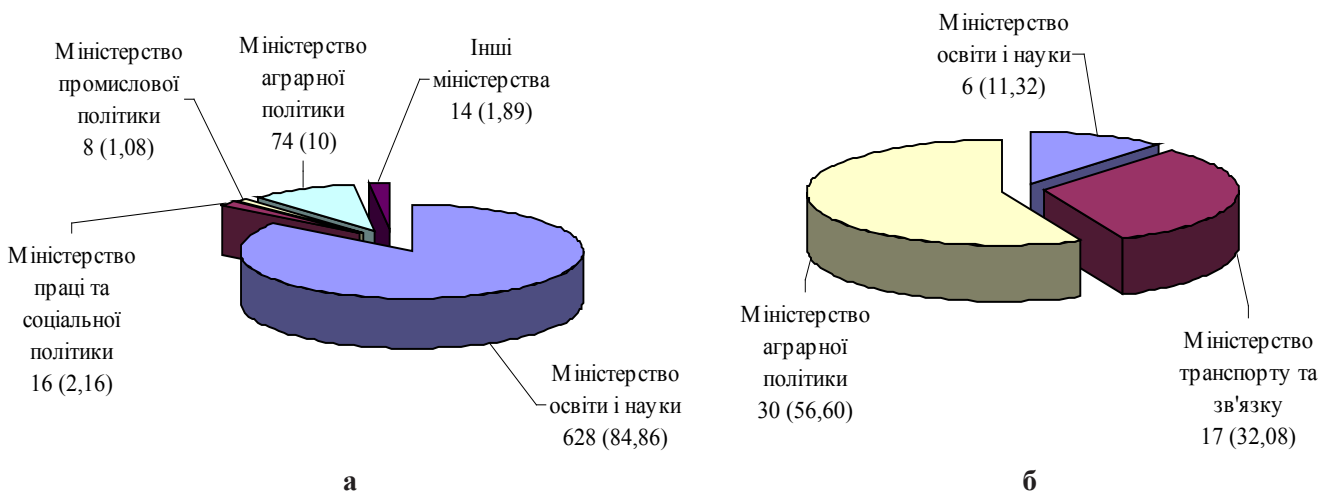

Рис. 3. Розподіл створених у 2008 р. технологій:
а – за рахунок загального фонду; б – за рахунок спецфонду, од. (%)

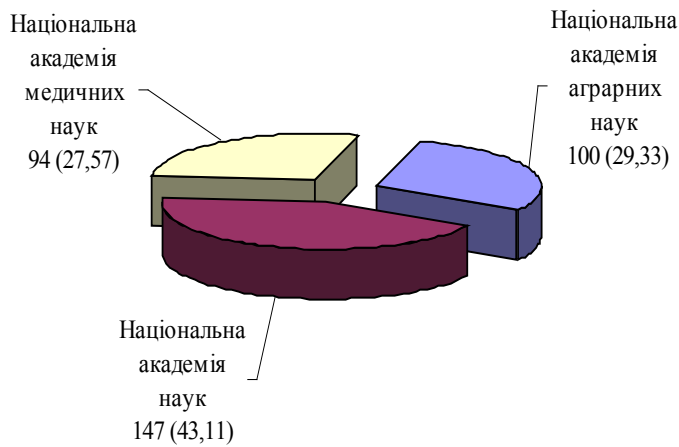

Рис. 4. Розподіл технологій, створених у 2008 р. за рахунок загального фонду, од. (%)

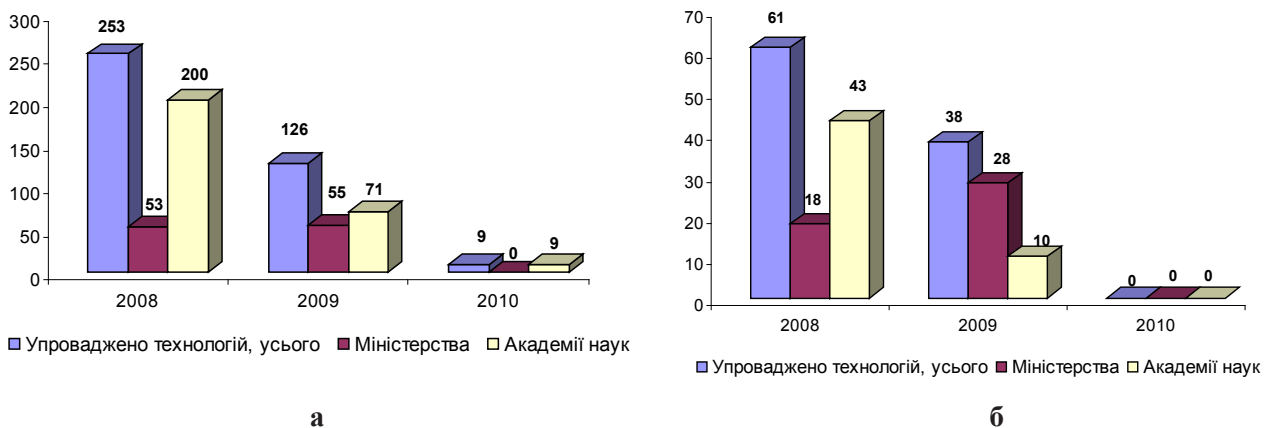

Рис. 5. Динаміка впровадження технологій, створених у 2008 р. за прикладними ДіР:
а – за рахунок загального фонду; б – за рахунок спецфонду, од.

даних про їхнє впровадження не надано.

Із 33 головних розпорядників, яким було надано фінансування із загального фонду держбюджету на проведення прикладних ДіР у 2008 р., нові види техніки створювалися в організаціях 11 головних розпорядників (сім міністерств, дві академії і два інших замовники).

Із 16 головних розпорядників, які мали кошти спецфонду, види техніки створювалися лише в організаціях Міністерства транспорту та зв'язку і НАН України.

Частка створених видів техніки в загальній кількості отриманої науково-технічної продукції становила: за рахунок загального фонду 6,9% (у наукових установах міністерств – 7,2%, академій – 6,3%, інших замовників – 2,1%); за рахунок спецфонду – близько 17%, у тому числі в наукових установах міністерств – 0,48%, академій – близько 38% (рис.6).

Дані аналізу стану впровадження нових видів техніки, створених у 2008 р. за результатами прикладних ДіР (за загальним і спеціальним фондами), свідчать, що з 663 одиниць техніки впроваджено 36,5%.

За рахунок загального фонду було створено 515 видів техніки, з них 100 одиниць (19,4%) впроваджено. Із 148 створених за рахунок спецфонду видів техніки у 2008 – 2010 рр. упроваджено близько 96%.

У загальній кількості створених у 2008 р. за рахунок загального фонду нових видів техніки частка міністерств становить майже 80%. За рахунок спецфонду нові види техніки в основному створювали організації академій наук (зокрема НАНУ). Найбільшу кількість видів техніки впроваджували наукові установи академічного сектору (табл. 2).

Аналіз динаміки впровадження свідчить, що переважна кількість нових видів техніки впроваджується в перші два роки після створення. Надалі цей процес стрімко уповільнюється (рис. 7).

Так, у рік створення впроваджено 8,5%, у другий – 10,3, а в третій рік – лише близько 0,6% видів техніки, створеної за рахунок загального фонду. Із 148 од. техніки, створеної за рахунок спецфонду, у рік створення впроваджено 137 од., у другому році – 5 од.

Із 33 головних розпорядників, які у 2008 р. фінансували із загального фонду держбюджету прикладні ДіР, нові матеріали створювалися в наукових установах семи головних розпорядників

(чотири міністерства, дві академії наук, один інший замовник).

Із 16 головних розпорядників, які мали кошти спецфонду, нові матеріали створювалися в наукових установах двох міністерств і однієї академії (НАНУ).

Частка створених нових матеріалів у загальній кількості отриманої науково-технічної продукції за рахунок загального фонду становила 8% (у наукових установах міністерств – 8,4%; академій – 7; інших замовників – 2,8%). Частка створених нових матеріалів за рахунок спецфонду в загальній кількості отриманої науково-технічної продукції становила 3,9%, у тому числі в наукових установах міністерств – 1,4% і академій – 7,3% (рис. 8).

Аналіз стану впровадження матеріалів, створених у 2008 р. за результатами прикладних ДіР (за загальним і спеціальним фондами), свідчить, що з 630 створених матеріалів упроваджено 20,5% (табл.3).

За рахунок загального фонду створено 596 матеріалів, з них 105 (17,6%) упроваджено. Із 34 створених за рахунок спецфонду нових матеріалів у 2008 – 2010 рр. упроваджено 70,6%.

У загальній кількості створених за рахунок загального фонду матеріалів у 2008 р. частка міністерств становить близько 80% (упроваджених у 2008 – 2010 рр. – 5,7%), частка академій наук – 19,8% (упроваджених – понад 93%).

За рахунок спецфонду у 2008 р. нові матеріали в основному створювали наукові установи НАН, їхня частка становить понад 82% (упровадження – 100%).

Аналіз динаміки впровадження свідчить, що переважна кількість нових матеріалів упроваджується в перші два роки після їхнього створення. Надалі процес упровадження припиняється (рис. 9).

Так, за два перші роки впроваджено 17,62% (відповідно 10,57 і 7,05%) нових матеріалів, створених за рахунок загального фонду. Кращий стан щодо упровадження спостерігається для нових матеріалів, створених за рахунок спецфонду: у рік створення впроваджено 67,65; на другий рік – 2,94%.

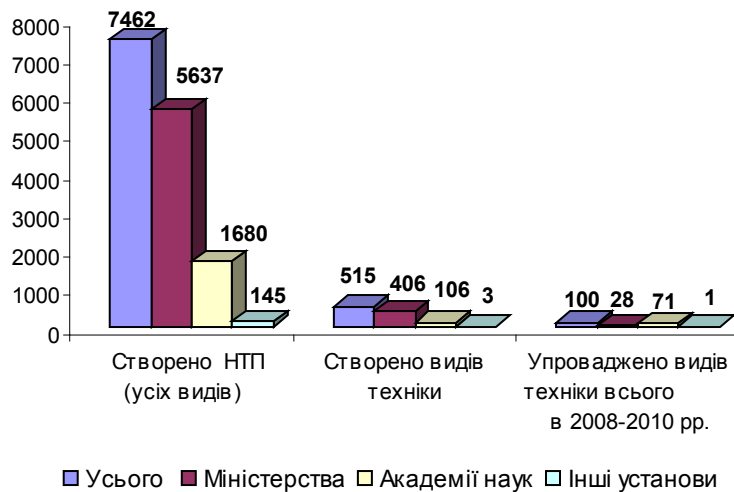
Проекти ДЦНТП

У структурі видатків держбюджету (за загальним фондом) у 2008 р. обсяг фінансування проектів ДЦНТП становив 214,2 млн. грн.

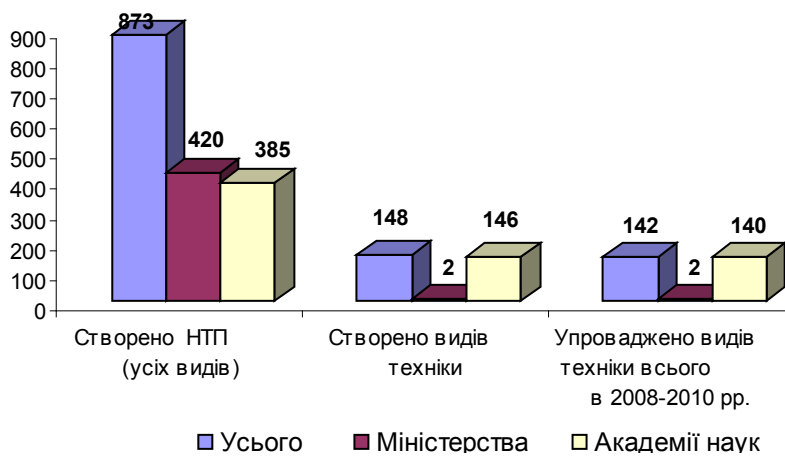
Розподіл коштів за групами головних розпо-

**Стан упровадження технологій за напрямом "Прикладні ДіР"
за кошти загального фонду**

Головні розпорядники бюджетних коштів	Створено технологій у 2008 р.		Упроваджено технологій у 2008 – 2010 рр.		
	Усього, од.	% від усіх створених	Усього, од.	% від усіх упроваджених	% від створених за розпорядниками
Національні академії наук, усього	341	31,54	280	72,2	82,1
НАН України	147	13,60	86	22,16	58,5
НАМН України	94	8,70	94	24,23	100
НААН України	100	9,25	100	25,77	100
Міністерства, усього	740	68,46	108	27,8	14,6
Мінпаливенерго України	2	0,19	0	0	0
Мінекономіки України	2	0,19	2	0,52	100
Мінвуглепром України	2	0,19	2	0,52	100
МОН України	628	58,09	Дані не надані		
Мінпраці України	16	1,48	16	4,12	100
Мінпромполітики України	8	0,74	7	1,80	87,5
Мінагрополітики України	74	6,85	74	19,07	100
Мінтрансв'язку України	3	4,05	2	0,52	66,7
МНС України	5	0,46	5	1,29	100

а

б

Рис. 6. Розподіл створених і впроваджених видів техніки: а – за рахунок загального фонду; б – за рахунок спецфонду, од

Таблиця 2

Створення і впровадження нових видів техніки за групами головних розпорядників

Групи розпорядників бюджетних коштів	Створено видів техніки у 2008 р.				Упроваджено видів техніки у 2008 – 2010 рр.			
	загальний фонд		спецфонд		загальний фонд		спецфонд	
	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
Усього	515	100	148	100	100	100	142	100
Міністерства	406	78,8	2	1,3	28	28,0	2	1,4
Академії наук	106	20,6	146	98,7	71	71,0	140	98,6
Інші замовники	3	0,6	0	0	1	1,0	0	0

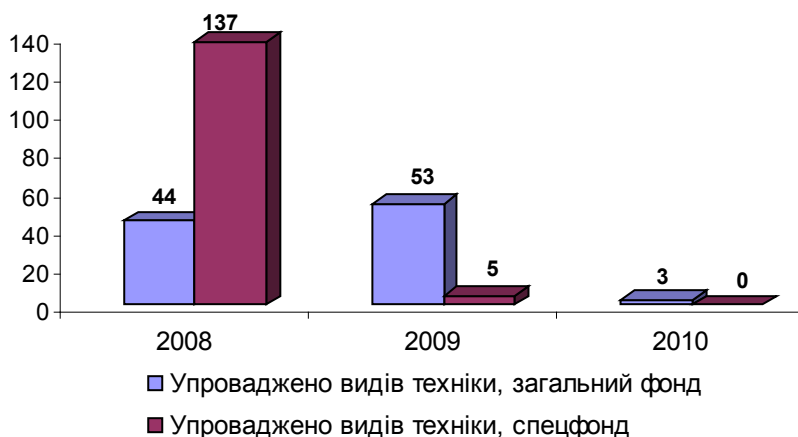

Рис. 7. Динаміка впровадження нових видів техніки, створених у 2008 р., од.

рядників свідчить, що 60% видатків припадає на міністерства і близько 35% – на академії наук.

З 16 головних розпорядників, яким було надано бюджетне фінансування на виконання робіт за ДЦНТП у 2008 р., технології створювали наукові установи семи головних розпорядників (чотири міністерства, дві академії наук, НКАУ).

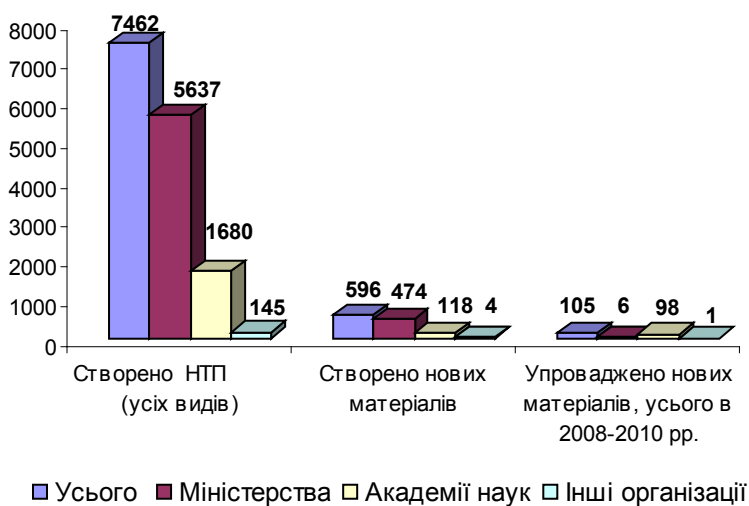
Частка технологій у загальній кількості науково-технічної продукції, створеної за проектами ДЦНТП, становила 17,5%. Із 157 технологій 88 (56% загальної кількості) створено науковими установами міністерств; 68 (43%) – установами академії наук.

Протягом 2008 – 2010 рр. упроваджено 62 технології, або 39,5% від створених у 2008 р. технологій за цим напрямом фінансування. На-

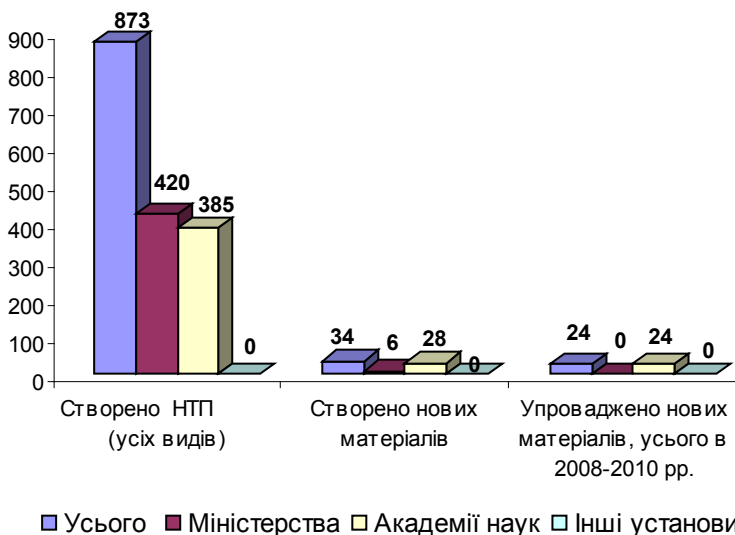
уковими установами академії наук упроваджено 61,8% технологій (42 із 68 технологій, створених академіями), зокрема НАНУ – 52,7% (29 із 55). Із 20 технологій, упроваджених установами міністерств (22,7% від створених міністерствами), 18 припадає на Мінпромполітики.

Найбільшу частку створених технологій впроваджено у 2008 р. (51,6%), решту (48,4%) – у 2009 р.

У 2008 р. в рамках виконання проектів ДЦНТП науковими установами семи головних розпорядників бюджетних коштів (п'ять міністерств, НАНУ і НКАУ) створено 162 види техніки, або 18,1% від загальної кількості створеної за ДЦНТП науково-технічної продукції, з яких 88% (143 види техніки) створено науковими установами міні-

а

б

Рис. 8. Розподіл створених і впроваджених матеріалів:
а – за рахунок загального фонду; б – за рахунок спецфонду, од.

терств (у тому числі 112 – Мінпромполітики).

Упроваджено протягом 2008 – 2010 рр. 27,8% від загальної кількості створених видів техніки. При цьому міністерствами впроваджено 21,7% створеної техніки (31 із 143 створених міністерствами видів техніки), зокрема Мінпромполітики – 3,6 % (4 із 112); академіями наук – 72,2% (13 із 18 створених).

У 2008 р. в рамках виконання проектів ДЦНТП матеріали створювали наукові установи чотирьох головних розпорядників бюджетних коштів (три міністерства і НАНУ). Усього створено 29 нових матеріалів, (3,2% загальної кількості НТП, отриманої в процесі реалізації ДЦНТП), з них 21 – установами міністерств, 8 – НАНУ.

Протягом 2008 – 2009 рр. упроваджено 48,3% матеріалів від створених за ДЦНТП, з них 12 – науковими установами НАНУ і Мінпромполітики. З 14 видів нових матеріалів, створених під

координацією МОН, упроваджено один (рис. 10)

Проекти державного замовлення (розробки найважливіших новітніх технологій)

Державне замовлення на розробку найважливіших новітніх технологій, що здійснюється в Україні з метою оновлення і розвитку національної технологічної бази, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, вироблення продукції світового рівня, фінансується вкрай малими обсягами. У 2008 р. 12 головних розпорядників отримали для реалізації цих цілей 26,03 млн. грн., що становило 0,85% від обсягу фінансування досліджень і розробок за рахунок загального фонду держбюджету.

Розподіл коштів за групами головних розпорядників свідчить, що близько 93% видатків припадає на міністерства, 5,3% – на академії наук.

Технології розробляли наукові установи тільки

Таблиця 3

Створення і впровадження нових матеріалів за групами головних розпорядників

Групи розпорядників бюджетних коштів	Створено нових матеріалів у 2008 р.				Упроваджено нових матеріалів у 2008 – 2010 рр.			
	загальний фонд		спецфонд		загальний фонд		спецфонд	
	од.	%	од.	%	од.	%	од.	%
Міністерства	474	79,5	6	17,6	6	5,7	0	0
Академії наук	118	19,8	28	82,4	98	93,3	24	100
Інші замовники	4	0,7	0	0	1	1,0	0	0

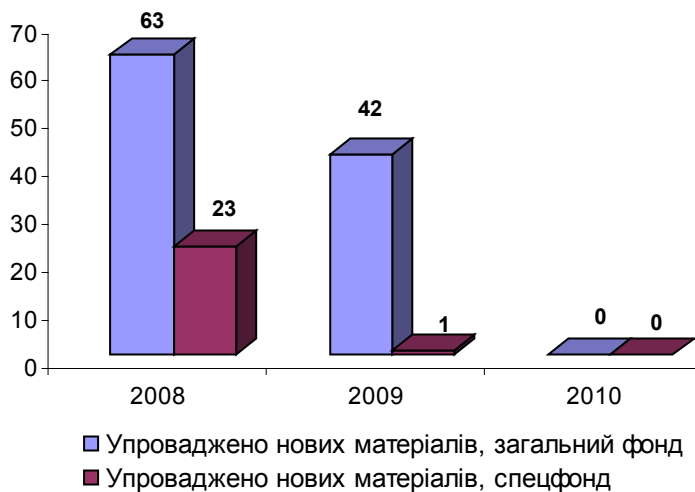

Рис. 9. Динаміка впровадження нових матеріалів, од.

п'яти головних розпорядників. Із загальної кількості створеної за державним замовленням НТП технології становлять 39% (97 одиниць з 248). При цьому 76 технологій створено під координацією МОНУ.

Протягом 2008 – 2010 рр. упроваджено 11 технологій, або 11,3 % від загальної кількості.

У 2008 р. за державним замовленням наукові установи чотирьох міністерств створили 36 видів техніки, що становить 14,5% загальної кількості створеної за даним напрямом НТП.

Протягом 2008 – 2010 рр. упроваджено 22,2% загальної кількості створених видів техніки.

Матеріали створювали наукові установи двох міністерств (МОН – 12; Мінпромполітики – 6 нових видів матеріалів). Усього за державним замовленням створено 18 нових матеріалів, що становить 7,3% загальної кількості створеної за цим напрямом НТП.

З 18 створених у 2008 р. нових матеріалів протягом 2008 – 2010 рр. упроваджено лише три (у 2009 р.), або 16,7% від загальної кількості.

Стан упровадження протягом 2008 – 2010 рр. основних видів НТП, створеної за державним замовленням на розробку новітніх технологій у 2008 р., наведено на рис. 11.

Висновки

Узагальнені дані аналізу впровадження протягом 2008 – 2010 рр. таких найважливіших видів

науково-технічної продукції, як технології, нові види техніки і матеріалів, створених у 2008 р. в рамках прикладних досліджень базового фінансування, проектів ДЦНТП та державного замовлення, демонструють результати, надані у табл. 4; 5.

Аналіз свідчить, що інтенсивність упровадження всіх видів НТП за роками знижується. Так, якщо в рік створення впроваджується в середньому близько 70% науково-технічної продукції, то в наступному році відсоток упровадженої НТП знижується до 30%, а надалі цей процес майже припиняється (1,6-0% за видами НТП), що свідчить про те, що науково-технічна продукція морально застаріває або з початку не була актуальною. Рівень упровадження НТП, створеної за спеціальним фондом, у 2–4,5 раза вищий ніж за загальним фондом. За видами НТП, створеної за загальним фондом, найбільший відсоток упровадження мають технології, а за спеціальним фондом – техніка.

Одна із важливих проблем вітчизняної науки полягає в розбалансованості між порівняно високим рівнем наукового, інженерно-технічного потенціалу, відповідних технологічних розробок і реальними потребами вітчизняної економіки в таких наукових результатах. Українська наука значною мірою перебуває на рівні вирішення інноваційних завдань, тоді як перед переважною частиною економіки стоять завдання модернізаційного характеру. Унаслідок цього значна час-

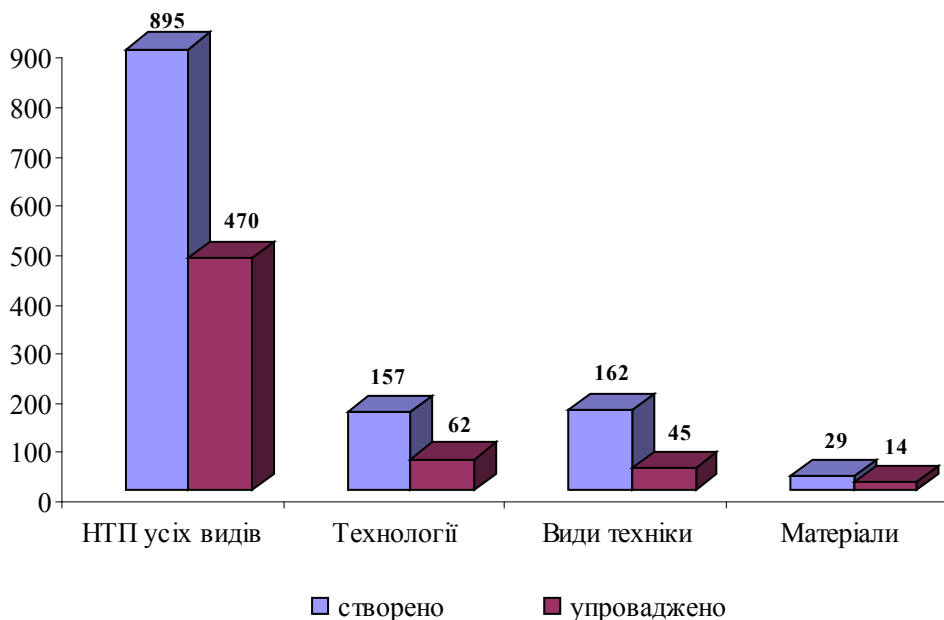

Рис. 10. Стан упровадження НТП, створеної за ДЦНТП у 2008 р., од.

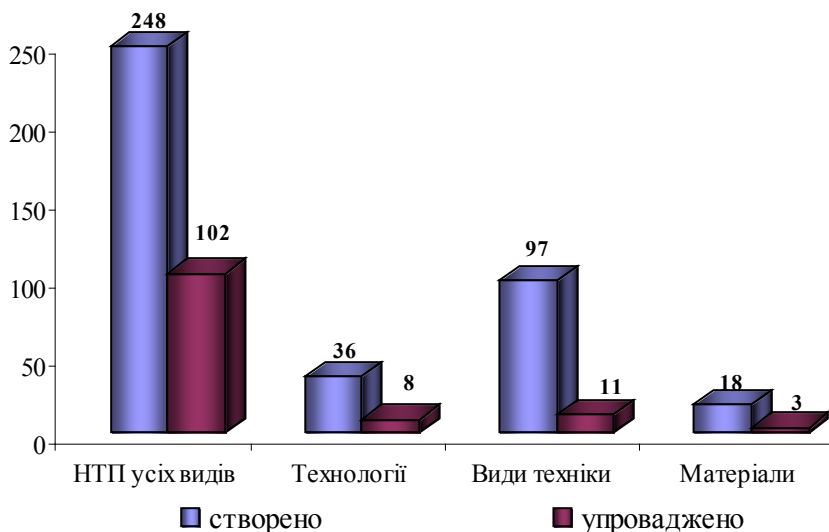

Рис. 11. Стан упровадження НТП, створеної за державним замовленням у 2008 р.

тина результатів наукової діяльності залишається незатребуваною в Україні, а їхнє впровадження у вітчизняне виробництво є проблематичним [4]. Це негативно позначається і на самій науці, і на отриманні суспільством благ, пов'язаних із реалізацією й розвитком наукового потенціалу.

З метою подолання таких негативних тенден-

цій необхідно створити механізм, який би стимулював українську промисловість використовувати наявні і замовляти нові вітчизняні технології.

До нагальних проблем, що потребують вирішення, належить також необхідність активізувати залучення наукових колективів до науково-технічних розробок, необхідних у державному й

Таблиця 4

Стан і рівень створення й упровадження НТП (у цілому за прикладними ДіР, проектами ДЦНТП і державного замовлення)

Вид НТП	Частка від створеної НТП, %	З них упроваджено, %	Інтенсивність упровадження за роками, %			Рівень упровадження за джерелами фінансування, %	
			2008	2009	2010	Загальний фонд	Спеціальний фонд
Технології	15,44	38,28	62,50	35,89	1,61	34,53	77,34
Техніка	9,08	34,26	73,90	25,08	1,02	21,46	95,95
Матеріали	7,14	21,57	63,01	36,99	0,00	18,97	70,6

Таблиця 5

Стан створення і впровадження НТП за напрямками і джерелами фінансування

Вид НТП, показник фінансового забезпечення	Напрями фінансування					
	Прикладні ДіР		Розробки за ДЦНТП		Розробки за державним замовленням	
	Частка від створеної НТП за напрямом	З них упроваджено	Частка від створеної НТП за напрямом	З них упроваджено	Частка від створеної НТП за напрямом	З них упроваджено
Технології, %	14,51	40,28	17,54	39,49	39,11	11,34
Техніка, %	7,95	36,50	18,10	27,78	14,52	22,22
Матеріали, %	7,56	20,48	3,24	48,28	7,26	16,67
Фінансування за загальним фондом / спецфондом, млн. грн.	983,84 / 325,2		214,2 / 0		26,03 / 0	

приватному секторах, у тому числі спрямованих на реалізацію експортного потенціалу вітчизняної науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Модернізація України – наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К., 2011. – 416 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua

2. Багрова І.В., Черевко О.Л. Національна інноваційна система України: характеристика та проблеми становлення // [Елек-

тронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vddfa/2010_2/1_Bagrova_Cherevko.pdf

3. Зянько В.В. Розвиток інноваційного підприємництва в транзитивній економіці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / В.В. Зянько. – К., 2008. – 39 с.

4. Послання Президента України Віктора Януковича до Українського народу (з Експертною доповіддю НІСД «Україна XXI століття. Стратегія реформ і суспільної консолідації») [Електронний ресурс] / укладач А.В. Єрмолаєв. – К.: НІСД, 2010. – 128 с. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.

УДК 001:002

ДОСВІД РОЗБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОЇ СФЕРИ У США

**Н.В. Березняк,
Т.К. Кваша,
Г.В. Новіцька**

Актуальність проблеми. Економічно розвинуті країни світу значну увагу приділяють створенню і функціонуванню інформаційної інфраструктури. Рационально побудована інформаційна інфраструктура як найважливіша складова інноваційної інфраструктури сприяє успішному здійсненню інноваційної діяльності й комерціалізації її продуктів.

У світовій економіці швидкими темпами розвиваються високотехнологічні галузі, засновані на сучасних досягненнях науки й техніки, прогресивних технологіях і системах організації знань. Основою інформаційної інфраструктури є інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) і стандарти, на базі яких здійснюється формування національних інноваційних систем.

Нині українська інформаційна інфраструктура інноваційної діяльності перебуває на початковій стадії розвитку і за всіма критеріями відстає від розвинутих країн світу. Це обумовлює доцільність вивчення досвіду розбудови інформаційної інфраструктури Сполучених Штатів Америки, які є світовим лідером у цій сфері.

Питанню розбудови інформаційної інфраструктури і сектору ІКТ, зокрема у Сполучених Штатах, присвячено роботи таких учених, як Дж. Брок, Е. Брінджолфсон, Р. Гордон, В. Дрейк, М. Кас-

тельс, С. Мор. Серед дослідників цієї тематики доцільно виділити В. Макарова, В. Васильєва, О. Дейкіна, Л. Лебедева, М. Іванова, В. Іноземцева, Г. Клейнера, В. Супяна, М. Шмельова (Росія); М. Грінберга, Г. Поляка.

Метою статті є вивчення діяльності органів державної влади США у сфері розбудови інформаційної інфраструктури, зокрема регулювання сектору ІКТ для посилення конкурентоспроможності американської економіки в першому десятилітті ХХІ ст.

Виклад основного матеріалу. Державна політика США в галузі побудови інформаційної інфраструктури спрямована на значну підтримку цього процесу за такими чотирма напрямками: формування економіки, що ґрунтується на знаннях; розвиток електронної торгівлі; підвищення ефективності системи освіти і перепідготовки кадрів; удосконалення діяльності органів державної влади, відповідальних за розвиток цієї сфери.

Досвід США щодо інноваційного розвитку країни переконує, що інвестування в розвиток інформаційної інфраструктури є важливим чинником економічного зростання. За оцінками експертів, США має найбільший у світі ринок інвестицій в ІКТ, обсяг яких (за даними 2007 р.) перевищив 1 трлн. дол. Для порівняння обсяг